

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.

N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un gir garantat: prima dată 10
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 15 b. de fiecare publicare.

Azită abonamentele, cât și inserțiile:
nu se supt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat
Scrieri adresate nu se potom.

Alegerea dela Pecica.

Comitetul clubului nostru din Arad în înțelegere cu alegătorii fruntași din Pecica au hotărât a intra în lupta electorală și a pune candidat naționalist în cercul Pecica.

Aducem aceasta la cunoștința alegătorilor noștri din cercul Pecica pe lângă observarea că Vineri în 6/19 August în ziua Schimbării la față se va ținea în Pecica o adunare de alegători, care va face candidarea și unde candidatul își va ținea vorbirea program.

Cu aceeași ocaziune comitetul clubului a enunțat ca principiu, că partidul nostru nici la alegerea din Pecica, nici la alte ocaziuni de acestea absolut nu va pacta cu alte partide din parlament.

S'a nchis parlamentul.

După aproape doi ani de năbădăoase scandaluri și violente manifestațiuni, «părinții patriei» au plecat pela căminurile lor.

Ce bucurie, ce fericire pentru bietii «mameluci», că au scăpat de obligamentul de a fi «la îndemână», pentru a birui cu aplauzele, cu numărul la nevoie, gureșa opoziție!

Ce fericire pentru opoziția plină de «patriotism», că a scăpat de ingraturul rol de a bate apa în piua!

S'a pus capăt unei gestiuni parlamentare de aproape doi ani de zile încheiați; doi ani, cari în cronicile parlamentare vor rămânea model de caraghioslăc, poreclit bravură principială; o gestiune, care pentru toate vremile va reprezenta o similitudine vie cu o partie de joc de cărți, jucată cu cărți «măsluite»...

Cel-ce perde și cel-ce câștigă, toarnă tot într'un sac; și mai nu se lau de păr, — până nu vine vremea împărțelii, în contul celui de al treilea.

În hărțuiala de paradă se schimbă «partenerii»; locul lui Széll îl ia Hédevy, apoi Tisza, — și la urmă tot într'același sac își vira și unul și altul, și Thaly și Podmanitzky, mâna, când e vorba să se închee jocul.

Toți câștigă! Toți acești abuzivi copii ai norocului!...

Si... pe treaba ca ajungem pe panta sperativei introducerii și sporirei treptate a influenței și rolului limbii maghiare în armata monarhiei, (când elementul maghiar, ca naționalitate, e o infimă parte a locuitorilor monarhiei); iată că iscusitul Berzeviczy «pontează» în contul școalelor noastre, a limbii și instituțiilor noastre autonome, fără să scape din ochi capitalul angajat de noi, la susținerea modestelor noastre instituțiuni de cultură.

Câtă ignobilitate în procedură, ce lipsă de demnitate și cuviință politică, la acest consorțiu, care se numește conducătoarea majorității reprezentanței «națiunii» din Ungaria!

Ce n'ar îndrăsni, ce nu îndrăsnește, ce se sfiște, ce s'a rușinat să facă această stăpânire, care — pleacă cu parlamentul său în concediu?

Nimic!

Tot ce e ridicol, pervers, este notă de caracter al partidelor parlamentare «cu greutate și trecut» din parlamentul din Budapesta. Așa se înțelege, așa se face politica «patriotică», șovinistă, cu mentori și slujitori ca Barabás Béla ori Tisza Pista...

Și a luat vacanță parlamentul, această bursă «patriotică». Osteniți de piroteală și saturați de șovinism, partizanii lui Kossuth cât și neo-liberalii de toate nuanțele, pornit-au pe la moșii, pe la proprietățile lor și la — America, cu gândul de a reveni «la toamnă» în palatul de pe malul Dunării; căci Berzeviczy li-a spus: «La toamnă cucerim școalele naționalităților»; — de-o fi foamea... ori chiar ciună și răboiu, nu-i treaba lui Hieronymi, nici a guvernului grije, nici a parlamentului preocupățiune...

Și ast-fel de comedienți politici, zăpaciți și apucați de boala șovinismului, au apucat a duce cărmuirea acestei țări?

Ei își ies din piele, și mai ales tartorul lor, cel-ce își face fală cu oasele lui Rákoczy... nu se înroșește, când acopere cu «autoritatea sa» procedurile revoltătoare ale

TELEGRAMA.

FARZĂ ÎN TREI ACTE
DE
ORIGINAL.

PERSOANELE:

Mihai Răileanu, redactor.
D-na Elvira Răileanu, soția lui.
Băileanu, ziarist.
D-na Matilda Ciubucovici, rudă a familiei Răileanu.
Dr. Ioan Strajnicu, avocat.
Preotul Ioan Vintilă.
D-na Vintilă, soția lui.
Învățătorul Răbdariu.
Iulcsa servitoare.
Veta, servitoare.
3 lăutari.
1 băiat de tipografie.

(Acțiunea se petrece într'un ținut românesc din Ungaria, un oraș mare de provincie și două comune din apropierea lui. Timpul de față).

ACTUL I.

Scena I.

(Odsia de lucru a lui M. Răileanu. În dreapta o canapea și un scaun sau fotoliu. În stânga biroul cu un scaun. În fund bibliotecă. Lângă birou oș de hârtii. Pe birou mai multe zlore așezate în neregulă).

Iulcsa. (Cu o cârpă de praf subsuoară, aranjiază gazetele grămadă pe birou).

Și domnul asta!... Pe cât e doamna iute de fire... el toate le asvirle clae peste grămadă. (Șterge de praf și fredonează cântecul „Ce ți-am făcut eu ție“? Se oprește în scenă, scuturând cârpa de praf). A dat Dumnezeu! Se duce și cucoana odată de-acasă. Zău, că mi rugam moartea cu ea. Odată că rântașul e prea prăjit, altădată, că-i prea alb, — nici cum nu-i intri în voce. (Șterge de praf cam de mântuială). S'apoi când vin dela piață — hop! la cântar cu carnea. Și de nu-i găsește vină la cântar: „Da asta-i carne“? S'apoi ține-te... Zău că nici pe Ioniță al meu nu l-o muștrului mai rău căpitanul, decât cum mă poartă asta pe mine... (Pauză. Șterge de praf. — Cu fața mai luminată): Acum să-i scriu lui Ioniță, că-l aștept de seară. (Scrie la birou, din picioare, bolborosând, închide plicul îl pune în sîn). (Cu năcaz): Si de el mă păzește și-mi stă în călcăe! Dă aia tot mă mărit eu cu el, dacă s'o libera... (Cântă „Știi tu“ joacă și pleacă spre ușă, să iese).

Elvira. (Intră). Na, nebuno, ai isprăvit...

Iulcsa. D....

Elvira. (Intrerupând-o). Du-te de-mi adă geamantanul din iatac și mantaua.

Iulcsa. (Cu frică). Da, mă rog. (Iese).

Elvira. (Singulară). Ce ți-e și cu călătoriile! Ce grozăvenie cu pregătirile... Nu măi pot de oboșală. (Se așează pe fotoliu). Porunci la slugi rele; să lași ordine acasă; să nu uiți să ieși tot ce-ți trebuie... Și pe urmă (sentimental) să-ți lași bărbatul singur... (Pauză. Scoate

ceasul din sîn și se uită). Trebuie să vie Mihai... (Se scoală de pe scaun, merge la masa de scris). Să le scriu copiilor să-mi scrie des; numai așa pot fi liniștită, dacă nu-i am lângă mine. Și earăși când sunt acasă și nu-s cu mine în odaie, nu știu cum, dar totdeauna mi-e frică să nu pătească vre-un rău pe unde sunt. (Scrie)... Mai ales Romi... Par-că mi-e groază să mă și gândesc... Tot după cuiburi de paseri... Are laudabil la gimnastică... (Impătura scrisoarea și se ridică de pe scaun).

Iulcsa. (Intră cu geamantanul și mantaua). Unde să e pun, mă rog?

Elvira. Pe dormeză, acolo. (Îi dă scrisoarea). Du-te de pune scrisoarea la cutie! (Aspru). Dar acuș!

Iulcsa. (Luând scrisoarea și uitându-se speriată, cu ochii cășcați). Acolo-s! (Iese)

Elvira. ... Dar e bună cumătra, îi grijește pe copii, ca pe ai săi... S'apoi ce să fac? Dacă medicul mi-a prescriș liniște și liniște... (Trece mâna peste păr). Nici o emoție... cu nervii mei slabi... Ce să fac? Trebuie să ascult... (Se așează pe canapea, își pune capul pe mână în cot. Oțtează). Și cât de greu o să-i vină lui Mihai să rămână singur... (Pauză). Și imi vine așa de curios (Se ridică de pe canapea) cum să plec eu singură la drum? (Pauză). O să-l mai rog să vină cu mine, să mă petreacă; și de seară să se întoarcă cu celalalt tren. (Se plimbă încet. Scoate ceasornicul). O să întârziez. (Cu frică; ținând ceasornicul în mână, strigă): Iulcsa!

Iulcsa. (Intră repede). Poștim? (Se aude un uruit de trăsură). Domnul... (Gest spre ușă).

mititeilor s'ei slujbași, arendatorii de cercuri în comitate...

Să nu ne mirăm însă! Căci trăim într-o țară «constituțională», «maghiară», «liberală», în era Tisza, era îndrăznețelor atente piezișe contra așezămintelor înțelepte ale altor vremi și oameni cinstiți și luminați.

Trăim în era dominației șovnismului politic, dus până la perfecțiunea obstrucțiunii celei mai intense, — care ca prin farmec de-odată dispăre, rupându-se ca o întinsă coardă de vioară...

Și dacă acești alinați copii ai îndrăznelii ne mai pomenite fac astăzi musica politiceii țării, e o datorință de patriotism a oamenilor de bine, de a le da cât mai des peste degete, răsfațurilor.

De-altfel, actualii «părinți ai patriei» destul au și pățimit de accesele șovnismului; și ar fi de dorit, ca această vacanță parlamentară să le fie, celor mai mulți, cea din urmă; căci dacă parlamentul nu se va renoua cu elemente sănătoase, este amenințat de paralizie șovinistă; simptom de atrofiere parlamentară ni-a fost, ca semn amenințător, ultima sesiune parlamentară, care se încheie, pentru unii sburând ca o bombă de hârtie, pentru alții ca un martiriu, pentru alții ca un preludiu al mergerii în casa de sănătate...

S'a închis deci, — «parlamentul cel lung». Ar fi de dorit să se fi închis cu el și orbia șovinistă și paroxismul de intoleranță.

Planuri mari. Din cercuri bine informate se comunică, cumcă primul ministru, contele Tisza, va pleca în săptămâna viitoare, după ce vor trece și prin casa magnaților legile votate de dietă, la Viena, pentru a-și desfășura programul activității parlamentare pentru sesiunea viitoare.

Se vor aduce în discuție: 1. Budgetul pe anul 1905; 2. Pactul economic; 3. Convențiunea comercială cu Germania și Italia; 4. Imprumutul militar de 400 milioane; 5. Reforma electorală, cerută de Monarch tuturor guvernelor ungurești, promise de toate și nesăvârșite de nici unul. Nu credem că va fi cineva care să-l găsească pe Tisza de mai bun și mai liberal decât înaintașii

săi; 6. Revizuirea Regulamentului dietei, — cu care amenință primul-ministru opoziția șovinistă.

Primatele și Zmeskál. Se știe, că în ședința dietei dela 10 August, deputatul Zmeskál Zoltán, membru al partidului poporal, a declarat, că el nu recunoaște pe primatul Vaszari Kolos de cap al catolicilor din Ungaria, pentru-că atât el cât și majoritatea episcopilor rom. cat. sunt campioni deghiazați ai „liberalismului” guvernamental.

Această declarațiune a supărat rău pe o parte dintre deputații poporali, care s'au întrunit Sâmbătă, sub presiunea abatelului Molnár János, și au votat conclud al conferenței lor în care,

partidul poporal își exprimă revolta și indignarea față de declarațiunile din parlament ale lui Zmeskál și le declară de incompatibile cu principiile partidului poporal.

Vedem revolta soldaților partidului poporal, — dar' nu vedem combătută aserțiunea deputatului desavuat.

DIN ROMANIA.

Contra exploatarei sătenilor. Dl ministru de interne al României a adresat prefecturilor de județe următoarea circulară:

„Afiăm că speculatorii și cămătarii de prin sate profită de nenorocirile cauzate de secetă, spre a întreprinde exploatarea populațiilor lipsite de porumb. Ei le procură sau porumb, cu prețuri exorbitante, sau bani cu dobânzi nemăsurate de mari, așa în cât locuitorii, spre a scăpa de foamete, se ruineză și-și robesc munca pe un timp îndelungat. Spre a preveni această neomenoasă exploatare, vă rugăm să aduceți la cunoștința obștească că guvernul a luat măsuri ca sătenii să poată găsi prin băncile populare mijloacele de a cumpăra pe credit și în condițiuni cele mai tehnicioase porumbul de care au nevoie. În același timp vă rugăm să supravegheați de aproape uneltirile speculatorilor ce s'au răspândit prin sate, fie spre a profita de lipsa de porumb, fie spre a cumpăra pe nimic vitele sătenilor îngrijiți de lipsa de nutreț. Precum știți, guvernul a luat măsuri și în ceea-ce privește lipsa nutrețului. Dacă acei speculatori ar fi persoane străine de localitate, vă rugăm să ne preveniți de prezența lor în fie-care cas, spre a decide asupra măsurilor de luat în ceea-ce îi privește.

Din străinătate.

Tratatul comercial româno-austro-ungar. După știrile pe care le publică ziarele din Viena și Budapesta, Ministeriele austro-ungare au început pregătirea lucrărilor în vederea începerii tratatelor cu România, pentru încheierea convențiunii comerciale.

Tot după știrile lor negocierile se vor începe pe la finea lunii Septembrie și la București.

La Budapesta se crede că negocierile vor fi de scurtă durată, deoarece-ce se speră că chiar în cursul lunii Octomvrie cabinetul Tisza să poată permite Camerei unguerești rezultatele și probabil (!) chiar textul convențiunii.

Carte asupra viitorului Austro-Ungariei. D. Georges Weil, în volumul său „Le Pangermanisme en Autriche, apărut zilele acestea, se întreabă ce o se devie imperiul Austro-Ungar după moartea împăratului actual? Se va disloca, făcând loc pangermanismului, în paguba Slavilor? Pangermanismul va întâlni piedeci din partea Cehilor, care ocupă câmpiile Boemiei și a Slovacilor, din partea meridională a Alpilor. Pentru-că marginele Sfântului Imperiu să ajungă la Verom și Adriatică, ar trebui să se treacă peste populațiile Slave, ceea-ce Rusia n'ar îngădui.

De altmătreli nici nu e sigur dacă pangermanii răspund adevăratelor interese ale Germaniei sau cel puțin ale Prusiei, care aducând Germaniei provincii refractare, ar putea să-i distrugă unitatea, mămind forța de rezistență a Polonezilor. Elementul catolic al imperiului ar fi, în mod infalibil întărit, în paguba celui protestant.

Ne liniștește însă faptul că rasele din Austro-Ungaria sunt atât de nedespărțite în cât n'ar suferi ușor o nouă împărțire. Aproape nicăieri nu sunt nici Germanii de-ajuns, nici Slavi, ca o singură rasă să-și poată subordona pe celelalte.

Așa dar în interesul tuturor să se mențină „statul quo.”

Chestia Dardanelor. Rusia nevoind să dea o declarațiune scrisă privitoare la condițiunea sub care vasele flotei voluntare ruse vor putea trece Dardanelele pe viitor, Poarta a luat act de asigurările verbale ale contelui Lamsdorff și ale d-lui Zinoview, că vapoarele acelei flote nu-și vor schimba, după

Mihael. (Intrând repede). Gata dragă?

Elvira. Da! (Se îmbrățișează).

Mihael. Am adus trăsura, putem pleca.

Elvira. Da. (Imbracă mantaua). Spune-mi dragă...

Mihael. Ce, scumpa mea? (Către servitoare): Julcsa, ia geamantanul și pune-l în birjă. (Julcsa pleacă). Ce, dragă?

Elvira. Nu se poate să mă petrec? (Duios): Te întorc de seară.

Mihael. (Rar și apăsător): Dragă, dacă n'ar fi alegerea la mijloc! Măne scot ediție separată. Aștept într-una vești și telegrame. Și nu mă prea bizui pe alții. Tu înțelegi ce e gazeta.

Elvira. (Puțințel sarcastic și naiv): Înțeleg eu ce e gazeta, dar nu prea pricep, nu v'ed nici un spor... Tu numai tot muncești iar alții...

Mihael. (Gest din mână): Lasă dragă, să fii numai sănătoasă tu și copiii. Ș'apoi Dumnezeu e bun.

Elvira. (Resignată): Nu se poate dar?

Mihael. Indată ce voi avea vre-o zi bună și mai liberă mă reped eu la tine. (Face gest din cap, de plecare).

Elvira. Da dragă? (Îi întinde gura, se sărută. Intră Julcsa. Soții se iau de braț, să plece): Julcsa! Să fii cu minte și să te porți cum se cade; că dacă nu, — îmi scrie domnul ce faci, ș'apoi val!

Julcsa. (A parte): Ei așa! (Sărută mână. Elvira și Mihael ies pe ușă, Julcsa sare 'n sus de bucurie).

(Cortina)

Scena II.

(Redacție. O masă verde, lungă, la mijloc, ziare resfărate pe masă. La dreapta o masuță mică, cu hărți. La masa lungă mai multe scaune. În colț, dreapta, un colț cu un pardesiu și joben).

Mihael. (Scrie. Sună clopoțelul: Vine băiatul de tipografie) Cât mai trebuie?

Băiatul. Să întreb pe domnul paginator. (Iese.)

Mihael. (Singer) Foarfeca la cui. (O pune în cui la piciorul mesei) Din străinătate. (Întinde o fascie de hârtie. Se întoarce băiatul.)

Băiatul. Trei coloane și jumătate, mă rog.
Mihael. Numai? Ține, din străinătate. (Pentru sine): Vor mai trebui 2 coloane și ceva. Ajunge pentru ultime știri, campania electorală și războiul; acele vin dimineață.

Băiatul. (Pleacă).

Mihael. (Impătură gazete și le pune grămadă) Va să zică, am fi gata pentru azi. (Se scoală de pe scaun. „Poc, poc” la ușă) Intră.

Vintila. (Intrând) Bună seara!

Mihael. Servus cumetre, dar ce-î? Tu aici, copiii mei la voi?

Vintila. Te-am cătat acasă și nu am găsit pe nimeni. Casa încuiată. Am socotit...

Mihael. Nimeni? (Dă din cap.)

Vintila. Ce? doară?... (Prepuitor și spe-riat ia un scaun și se așază).

Mihael. (Șade din nou) Nu, nu! Nu-î nimic; — la servitoare mă gândeam...

Vintila. (Zimbește) Știu că cumetăra a plecat. Am bănuț. Mi-au spus copiii că pleacă la Ciubucovici. Dar cum și de ce...

Mihael. Am trimis o pe două săptămâni, să schimbe aier și să se odihnească. Sufere grozav de nervi, și prea se rupe cu lucrul ziulica 'ntreagă.... (Pauză).

Vintila. (Dă din cap....)

Mihael. Dar tucă n'd și cum ai venit laoraș?
Vintila. Am venit la amiază și plec acum la opt. (Radios.) Am făcut o afacere bună.

Mihael. Ce anume?

Vintila. Mi-am vindut vinul de anul trecut, cu preț ca de patru ani.

Mihael. Ei bravo; ești bun de cinste.

Vintila. Ba bine că nu! M'am și gândit eu la asta, când am aflat că ești singur. (Zimbește și-l privește tainic pe Mihael. Sucește mustața).

Mihael. (Zeflemistic) Ce spui?

Vintila. Și să-ți spun cum m'am gândit.

Mihael. În!

Vintila. Cum ești tu singur, ce te faci în astă seară? Te duci la crâșmă și bei trei „deți” de vin prost, apoi v'ed amărîți cu politica aia (Gest de dispreț) și ziceți că ați pus lumea la cale!...

Mihael. Măi, dar în vâlvă au mai apucat popii de pela sate, de când li-se trece... vinul.

Vintila. D'apoi bagseam! (Cu fudulie). Ș'apoi, — acasă am vin mai bun decât cel ce am vindut. Nici călugării nu beau așa vin; de-î pleznește limba 'n gură!

Mihael. (Ironie) O fi, mă!

Vintila. Ș'apoi ști ce?...

Mihael. (După o pauză) Ieși odată cu ea!

Vintila. Haide cu mine! Acum (Scoate ceasornicul din buzunar și să uită cât e.) peste o jumătate de ceas plecăm; și măne la 11 ești acasă... Atâta doară, că nu dormi acasă...

trecerea Dardanelor, pavilionul de comerț în pavilionul de război, că nu vor avea pe bord nici muniții, nici armament și că nu vor fi transformate în crucișătoare.

Englezii în Tibet. Expedițiunea engleză din Tibet, sub comanda colonelului Jounghousband, a sosit la Lhassa. Dalai-Lama a fugit.

Colonelul Jounghousband intrând în oraș cu o escortă a fost primit cu mare ceremonie.

Din Macedonia. În orașul Florina din Macedonia se va deschide cu începerea noului an școlar o școală românească.

Românii din Perivole (Macedonia) nevoind să permită ca să se cetească grecește în biserică locală, autoritățile turcești au decis închiderea bisericii.

Românii din Bitolia, văzând că Grecii se dedeau la vandalisme față de morminte cu inscripții românești din cimitirul grecesc Bucova, au decis să desgroape pe morții de acolo și să-i înmormânteze în cimitirul românesc.

Războiul ruso-japonez.

Telegramele de Joia trecută au adus numai vești defectuoase asupra luptei navale dela Port-Arthur. Atunci nici n'am putut cântări greutatea și însemnătatea evenimentului. Acum că s'a făcut întru cât-va lumină prin telegramele de Vineri și Sâmbătă — deplină lumină se va face abia după vre-o 10—14 zile, când vor sosi rapoarte detaliate din ambele părți — putem să ne facem o idee despre cele întâmplate de curând în fața Port-Arthurului. Telegramele date de noi ieri spuneau, că lupta navală dela 10 August s'a sfârșit cu victoria Japonezilor, și astfel planul Rușilor de a scăpa flota din Port-Arthur de nimicirea, ce o așteptă, a fost zădărnicit, căci vasele, cari au

Mihai. Ei, dar nu ști ce se poate întâmpla... Gazeta...

Vintila. Dar ce să se întâmple? Pentru un ceas două! (Cu aplomb): Doar nu te-or alege ministru... (Râde răutăcios și discret).

Mihai. Al naibii mai ești!

Vintila. Vino, bre! (Pauză) Ce perzi?

Mihai. (Se scarpină în cap). Greu!

Vintila. Nici un greu! Să vezi tu ce ușor trece vremea la noi. Mai cu vorba, mai cu udătura... (Se apropie de Mihai. I-l ia de mână și îl trage. Amândoi ies în fața scenei. Vintila șiret își duce degetul la frunte și suride. Apoi zice): Hai să-ți vezi și copiii. Și nevastă-mea te dorește. (Îl lasă de mână și se dă la o parte. Apoi iar se apropie). Mai stăm la un paharel, ș'apoi ca oamenii cinstiți...

Mihai. (Cu mâinile în buzunar, se gândește) Par-că... (Pauză) Totuși nu...

Vintila. Dar haid, și nu te mai socoti; că din pricina ta perd și eu trenul.

Mihai. Cine știe ce se poate întâmpla până dimineață...

Vintila. Dă-o amarului; ce întâmplare?

Mihai. (Pentru sine) Să merg ori să nu merg?

Vintila. (La pardesiul din cui și îl îmbracă pe M. care pare tot nedumerit dar docil): Vino, mă! Dacă n'at veni... Se supără nevastă-mea... Și copiii, ... mă!... ce bucurie..... Dar toți; că nu te-au văzut la noi..... (Îl aduce și jobenul i-l dă în mână). Repede (Îl ia de braț); că perdem trenul. (Își pune și el pălăria în cap)

Mihai. Numai de nu s'ar întâmpla vre-un lucru mare... (Face un gest semnificativ cu ochii și fruntea. Pentru sine): De altcum nu mai am nici o dispoziție de făcut... Sunt aci mâne dimineață.

Vintila. Iau eu garanție că n'o fi nimic. (Ies).
(Cortina.)

scăpat de focul nimicitor al Japonezilor, au fost silit să se rentoarcă în port. Tot din aceste telegrame reese și faptul important, că flota rusă a fost silită de groaznicul bombardament al bateriilor japoneze din apropierea portului să părăsească portul, și nu aieva din propria inițiativă de a se război cu flota japoneză, ori de a se angaja cel puțin la vre-o expediție de felul celeia a escadrei ruse dela Vladivostok.

Deruta Rușilor suferită de astă dată a fost nimicitoare pentru ei: vasele au fost parte scufundate, parte grav avariate, parte împrăstiate, — refugiindu-se în diferite porturi străine — urmărite de Japonezi, ear vasele refntoarse în port vor fi expuse de nou focului Japonezilor de pe uscat. Ori-ce încercare de a scăpa din port este zădărnica, fiind și prea slabe pentru a forța cordonul flotei Japoneze. *P. de asupra a perit în valuri și contra-admiralul Withöft.* Al doilea admiral rus! Este asta o grea lovitură pentru Rusia, după care nu se va putea reculege așa de curând, de cât abia după vre-o jumătate secol!

Intre astfel de împrejurări fatale pentru Ruși, flota superbă din Extremul-Orient este nimicită și împreună cu ea și puterea Rusiei pe litoralul Oceanului pacific. Situațiunea Port-Arthurului a devenit și mai grea, așa că căderea lui este numai chestie de timp, și se așteaptă în fiecare zi.

Nu putem trece cu vederea peste o telegramă, care anunță ordinul împăratului Mutshuhito către generalissimul Oyama de a aduce la cunoștința comandantului de fort Stoessel permisiunea suveranului japonez, că toți nesoldatii: cetățenii, diplomații, atașatii militari, preoții, copii, și femeile au liber parcurs, dacă comandantul voeste să-i îndepărteze din oraș nainte de începerea atacului general. Aceasta, zice telegrama, este dorința expresă a împăratului izvorită din pură iubire de oameni! Eată păgânul, cum este mai creștin, de cât Moscovitul dreptcredincios creștin! Eată ce va să zică un om barbar, pe lângă Rușii umanitari cari pe câmpul de război mutilează cadavrele, profanează bisericile, violează femeile, omor pe moșnegi și copiii neputincioși. A fost necesară actuala campanie, ca să ese la lumină acest desgustător contrast dintre budhismul și ateismul japonez, și creștinismul rusesc.

Telegramele mai recente aduc vestea și despre o altă luptă navală la Vladivostoc. Lăsăm să urmeze aci depeșele mai importante fără a ne dimitte la vr'un comentariu, din cauză că nu știm întru cât să dăm crezământ acestor știri, fiind încă prea recente pentru a risca niscari considerațiuni generale.

Tokio, 15 August. Incrușiătorul japonez *Takacito* în depeșă sa către amiralul *Takesiti* anunță, că azi dimineață la 5 ore flota Japoneză a avut o luptă pe mare cu escadra rusă de Vladivostoc lângă *Tjusiana*.

Londra, 15 August. Agenția Reuter anunță din *Tokio* cu datul de 14 August: *In lupta dată azi dimineață între flota lui Kamimura și escadra rusă dela Vladivostok, incrușiătorul Kurik a fost scufundat. Incrușiătorul Gromoboi și Russija numai cu mari sforțări au putut scăpa în direcție nordică, fiind grav avariați.*

Tokio, 15 August. (Reuter). În lupta navală dela 10 August Japonezii au avut următoarele pierderi: Pe vasul *Mikasa* au

căzut 4 ofițeri și 4 soldați, greu răniți au fost 6 ofițeri și 29 soldați, ușor răniți au fost 4 ofițeri și 49 soldați; pe incrușiătorul *Iakumo* au căzut 1 ofițer și 11 soldați, ear 10 au fost vulnerați. Pe incrușiătorul *Nisin* au căzut 7 ofițeri și 9 soldați, ear 2 ofițeri și 15 soldați au fost răniți. Pe incrușiătorul *Kusuga* 10 soldați au fost răniți. Doi însă din echipamentul torpilorului *Asaghiri* au căzut, ear pe un alt torpilor 1 om a căzut, și 8 soldați au fost vulnerați.

Tsifu, 15 August. Se vestește, că contramiralul rus *Matushevitz* a murit de rănile primite. Admiralul *Togo* plătește cu flota în direcția *Sanghai*.

O depeșă din *Petersburg* dela 9 August asigură că Japonezii nu mai înaintează, de când au luat *Haicengul*; dar se observă o mișcare de înconjurare a flancului stâng al Rușilor. Se pare că vor să-și deschidă pe acolo un drum direct la *Liaoang*. La nord de *Liaoang*, pe drumul *Mukdenului*, au urmat lupte fără rezultat cu Japonezii. Rușii se bucură de ceva repaos, de care au mare nevoie, pe această căldură de 50 de grade Celsius. Au început și ploile, așa că umbra până la genunchi în noroi.

Generalul *Oku* protestează contra invinuirilor aduse de prințul *Jaime de Bourbon* Japonezilor că ar fi făcând cruzimi asupra prinșilor, răniților și morților. *Oku* numește acuzările, născociri și făcute cu scop de a păta onoarea oștirilor japoneze. Rușii întrebunțează acest mijloc necinstit pentru a-și masca cruzimile lor. Declară că în ziua de 15 lunie Rușii s'au purtat selbatic cu morții și răniții japonezi. Se plânge că Rușii au abuzat de steagul crucii roșii pentru a atrage pe Japonezi în curse etc.

Rapoartele oficiale rusești ne vorbesc de lucruri neînsemnate, rar despre întrebările cele mari asupra cărora dorim lămuriri, nu ne spun nimica. Ni-se vorbește că s'au descoperit avantposturi japoneze în apropiere de *Așanciu* și de întâmplările unui ofițer de cazaci; dar de au reușit să se unească armatele cele două ale Rușilor sau ba, nu ni-se spune.

Raportul oficial rusesc vorbește de o ciocnire între Cazacii cari ar fi dovedit că Japonezii erau trupe de linie amestecate cu rezerve. Dacă e vorba de *Siauşan*, și numai de aceasta poate fi vorba, apoi lupta a fost la Nord de *Daudinşan*, în drumul spre *Mukden*. Lupta a fost la 8 kilometri dela *Siauşan*, deci Japonezii au reușit să se întindă la Nord de *Taitsiho*, adică sunt pe cale de atata retragere către *Munden* (căci se credea că stăpânind *Liaoangul* și amândouă țărmurile riuului, vor putea întrebunța apărare activă și nu vor fi bătuți ca la Ialu). Prezența Japonezilor la Nord de *Liaoang* explică greutatea transportării proviziilor etc., dela *Liaoang* spre *Mukden*.

Tot cu privire la raportul oficial rus, se spune că mai e un *Tsianşan*. Acesta se află la Nord de trecătoarea *Sinkali*, pe un drum dela *Saimatsi* spre *Mukden*. Pe acolo ar fi putut o armată rusească încerca să atace comunicațiile Japonezilor lui *Kuroki*. Se pare că, de va fi fost aci lupta, că Rușii, plecând dela *Mukden* au încercat această diversiune. Dar prin lupta dela *Tsianşan* s'a dovedit că *Kuroki* și-a luat măsurile de apărare și acolo și deci că încercarea de a-l surprinde, n'a reușit.

Lupta fie c'a fost la *Şainşan*, la Nord de *Taitsiho*, fie la *Tsianşan*, pe drumul *Saimatsi-Mukden*, e însemnat pentru caracterizarea situației și ar fi fost de dorit mai multă precizie. După o depeșă din izvor rusesc, care vorbește eă Japonezii au trupe pe linia *Saimatsi-Mukden*, înclinăm a crede că lupta a fost la punctul de care am vorbit în urmă.

În America se interesează foarte mult militarilor de planurile lui *Linevici*, care ar fi având în părțile *Vladivostocului* 20.000 de oameni și s'ar fi pregătind să năvălească în Coreea. Ambasada japoneză nu crede că *Linevici* ar putea trimite, pentru acest scop, mai mult de 5—6000 de oameni, cu cari n'ar putea face nimic serios. *Linevici* va putea debarca trupe în Coreea, dacă nu se va întreba ce poate să li-se întâmple.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 16 August 1904.

— **Mausoleul lui Mihai Viteazu.** Se știe că, din inițiativă d-lui Gr. G. Tocilescu, s'a luat hotărârea de a se ridica un mausoleu la mănăstirea Dealului, în care să se depună capul lui Mihai-Viteazul aflat la acea mănăstire.

În acest scop s'au dat mai multe serbări de cătră studenți, adunându-se o sumă aproape de cinci mii lei.

Cu acești bani s'a comandat zilele acestea la Viena mausoleul, care va fi din granit cu incrustații și o placă de email cu portretul lui Mihai-Viteazul, și care va fi inaugurat în Octombrie.

Mausoleul, lucrat în stil bizantin, va fi așezat în mijlocul bisericii.

— **În contra literaturii imorale.** În zilele de 5 și 6 Octombrie se va ține în Octombrie în Colonia un congres internațional în privința literaturii imorale. Congresul e pregătit de societatea berlineză pentru propagarea moralei. Eată câte-va din chestiunile, ce se vor pune la ordinea zilei: legislațiunea; datoria librărilor; datoria societăților libere pentru răspândirea literaturii sănătoase; bibliotecile populare; datoria presei; datoria societăților pentru propagarea moralei și organizațiunea lor internațională cu concursul guvernelor.

— **Regele Edvard în Marienbad.** Regele Edvard, sosind Sâmbătă la Marienbad, deloc a vizitat fântâna. Până aci a fost asociat și de cătră marele ambasador austro-ungar contele Mensdorff-Pouilly. Mai târziu a eșit regele la preumblare cu fiica ambasadorului englez Plunket, ear la 11 ore augustul suveran a primit pe principele bulgar. Visita a durat până la orele 11 și un sfert, așa, că preumblarea regelui cu trăsura n'a putut avea loc precum se proiectase. Eșind principele dela audiență, regele i-a întors visita.

— **Incoronarea regelui Sârbiei.** Incorporarea regelui Petru se va face la 21 Septembrie la Belgrad. Față cu reaua recoltă, precum și aflarea națiunii surori, cea rusă, în războiu, serbările încoronării vor fi din cele mai modeste.

Scupcina va asista la încoronare în corpore, dar nu va fi convocată mai înainte de încoronare pentru a vota creditele necesare.

— **Alegeri.** Cetim în „Libertatea“: Alegerile de membri pentru universitatea săsească să fac pretutindenea pe teritoriul fostului fond regiu în 16 August. În cercul electoral a Romosului candidatul clubului român va fi dl. Dr. Aurel Vlad deputat dietal, de oare-ce dl. senator Daniil David a declarat că nu mai reflectează la acest mandat.

— **Emigrările.** Nicl odată n'au emigrat în America atâți europeni, ca în anul trecut.

Numărul emigranților se urcă la 857.000, cu 208.000 mai mult ca anul premergător.

Mai mulți au emigrat din Italia, apoi din Austro-Ungaria și Rusia.

Din Italia au emigrat 231.000 din Austro-Ungaria 206.000, din Rusia 136.000, din Suedia și Norvegia 70.000, din Anglia 60.000, din Germania 40.000, din Japonia 20.000 și din Franța numai 5578.

— **Atentat contra regelui Spaniei.** Din Berlin se anunță, că după o telegramă din San-Sebastian, într'un vagon al regelui Spaniei s'au aflat trei cartușe cu dinamită, cari erau așezate zate așa, în cât în momentul plecării trenului aveau să explodeze și să zdrobească vagonul. În urma acestei descoperiri regele și-a amânat călătoria.

— **Alegere de învățător.** Aflăm cu plăcere, că tinerul învățător *Ștefan Ștefu*, după un an de probă făcut în Abrud ca învățător provizor la școala cu clasele superioare, în urma rezultatelor bune obținute

atât întru promovarea învățământului școlar cât și pe terenul muzical-coral, Duminecă în 1/14 August a. c. a fost ales la aceeași școală în mod definitiv cu *unanimitatea voturilor*. — Felicităm pe tinerul învățător Ștefu, care este fiul învățătorului Nicolae Ștefu din Arad, și-i dorim spor bun și în viitor, pentru luminarea neamului.

— **Știri diverse.** Părechia regală română a sosit Sâmbătă cu trenul de dimineața la Budapesta, de unde după scurtă întreținere Majestatea Sa regele Carol a plecat la Gastein, ear Majestatea Sa augută suverană la Neuwied.

— **Apajune?** „Poporul Român“ scrie: Sub titlul de mai sus se predă de câte-va săptămâni în teatrul de vară din Buda o piesă cu mare succes. Impinș de curiozitate am cercetat și noi teatrul, ca să vedem piesa românească. Și am fost martorii unor aplause ne mai sfârșite, cari dovedeau marea plăcere a publicului unguresc din capitală. Piesa vrea să fie românească. E un subiect luat din viața din România, porturile sunt din bănat, jocurile sunt în stil românesc, dar înfrățite cu jocul de balet, ear muzica e produsul unui compozitor neamț și numai românească nu e. Românesc din toată piesa sunt costumele. Par'că vezi într'adevăr o nuntă în Bănat. Nu vrem să analizăm piesa, căci atunci am găsi-o de tot străină de adevăr, ci voim să constatăm numai, că au trebuit alte piese amânate din cauza, că Apajune (ce-o fi însemnând asta nu știm) a fost primit cu însuflețire de publicul maghiar. Acum închipuiți-vă ce efect ar produce o piesă adevărat românească, cu motive naționale și muzică veritabilă?!

— **Dieta Bucovinei** se va conchema, după știrile cele mai nouă, în a treia săptămână a lunii Septembrie și va dura un timp mai lung, cam până în Noembrie când se va deschide parlamentul. Sesiunea aceasta va fi probabil una din cele mai însemnate pentru țară, deoarece au a se rezolva o mulțime de agende foarte însemnate, ca banca țării, care se va și activa probabil cu prima Ianuarie 1905, desrădicarea moșilor domeniiale, regularea salariilor învățătorilor, poate că și reforma electorală etc.

— **Guvernator destituit.** Guvernatorul dela Prisrend Reșid Pașa, a fost destituit de cătră Hilmi Pașa, inspectorul general al vilaetelor din Macedonia și Albania.

Reșid Pașa a fost rechemat la Constantinopol, iar la Prisrend va fi trimis un alt guvernator.

— **Foc mistuitor.** Comuna Cheresig, din apropierea Oradei-Mari, a căzut jertfă flagelului focului.

Trei-zeci de case, cu toate clădirile economice laterale, între carl și casa comună, s'au prefăcut în scrum. Din biserica românească n'au rămas de cât două ziduri goale. Clopotele din turn s'au topit de tot la fierbințeala focului.

Și această plagă mai vine peste nefericita populațiune, căreia arșița soarelui i-a luat posibilitatea de trai.

— **Murășul,** în urma îndelungatei secete, a devenit așa de mic, încât la Arad se poate trece cu picioarele. Nu s'a mai pomenit nicl când o așa reducere a întinsului apei Murășului. Până și sportul societăților de vîslaș e împiedecat, de micimea apei. Iar fundul apei de alte-dați a început pe alocurea să prindă verdeață.

— **Soldatul japonez.** După ultimele victorii pe uscat ale Japonezilor, în cercurile rusele cari nu dădeau mare importanță succeselor acestora pe apă, spunând că numai lupta pe uscat poate hotărî de soarta armelor și cari susțineau de mai înainte cu tărie că pe uscat Rușii sunt superiori Japonezilor — domnește acum o mare deziluzie. Sunt oameni cari cu toate semnele

contrarii susțin cu încăpăținare că aci e vorba de o luptă a culturii europene în contra inculturii asiatică; lor le este imposibil să vadă în avantajul disprețuita „rasă galbenă“. Și fiind-că lucrurile au o cauză oare-care, ei caută o explicație spunând că Japonezii sunt niște îndrăciți, asiatici turbați, un fel de sêlbatici și canibali a căror furie barbară dărîmă ori-ce calcul civilizată.

În realitate, dintre cei doi beligeranți, cel mai superior din punct de vedere cultural nu e Rusul, ci Japonezul. Desigur că generalii ruși nu sunt înapoia celor japonezi în ce privește cunoștințele militare și cele generale; e sigur însă că în mijlociu soldatul japonez e mai cult decât cel rus. Japonia aproape nu are analfabeți, pe când Rusia din punct de vedere al învățământului popular e cea mai înapoiată țară din Europa. Superioritatea ce se dă soldatului rus provine din timpul când țeranul sclav, incult și ascultător orbiș era socotit ca cel mai bun soldat. Și concepția aceasta, cu toate experiențele războiului austro-prusian și franco-german e și acum foarte răspândită în cercurile militare. Și acum e temere de „prea multă cultură“ și se vorbește despre „forța sănătoasă a poporului“ despre care se pretinde că nu s'ar găsi decât în adăncurile lipsei de cultură. Și cu toate acestea, cine vrea să vadă ar putea să învețe din observația zilnică cum că forța care suportă greutatea și învinge dificultățile nu-și are sediul în musculatură ci în creier. În situațiunile extraordinare, când e vorba chiar numai de capacitatea de rezistență, cel cult se arată mai superior decât cel incult. Și în războiu soldatul care știe și înțelege de ce e chestia, în momentul decisiv e mai în stare să meargă până la extrem, punându-și în pericol viața, decât soldatul dresat numai pentru ascultare oarbă.

Soldatul japonez e mai bun așa dară nu pentru că este un asiatic sêlbatic, ci tocmai din contră fiind-că e civilizată europeană. Și pentru acest motiv el e superior nu numai din punct de vedere psihologic, ci și tehnic. După cum industria modernă are nevoie de lucrători culti, tot astfel și șefilor de armată le trebuie soldați culti. Cu cât într'o ramură de activitate se trece tot mai mult dela sistemul primitiv la tehnica rafinată, cu atât se cere mai mult dela inteligența atât a conducătorului cât și a lucrătorului. Cine crede că forța brută nu trebuie decât înarmată cu arme moderne spre a deveni imposibil de învins, face o mare greșală. Între mână și armă trebuie să lucreze spiritul de legătură: altminterlea cea mai tare mână e slabă și cea mai bună armă devine rea. Ceea-ce au dobândit Japonezii până acum în războiu, aceasta o datoresc pregătirii lor culturale în timp de pace. Soldatul rus îi lipsește școala sufletească, și nu posedă nimic ce ar putea să compenseze această lipsă: nicl fanatismul, nicl încrederea mare în șefi. Lupta pentru posesiunea Mandșuriei nu-l poate înflăcăra, și în fie-care zi nu se nasc Suvarovi. Japonezii se luptă însă pe țărmiile Asiei răsăritene pentru viitorul națiunii lor; ei sunt cu inima și cu mintea la lucru. Forța de ofensivă japoneză dovedește că cultura nu e numai o virtute civilă, ci și militară.

— **Hainele Dragei.** Sârbii vor să dispară cu ori-ce preț și ultimele vestigii despre timpul cât și Alexandru și Draga au fost pe tronul Serbiei.

Guvernul a hotărît ca toate obiectele și valorile lor să fie vândute la licitație de oare-ce după o estimăție făcută prețul lor trece de 4 milioane de franci. Se așteaptă foarte mulți concurenți mai cu seamă englezi.

Multe din obiecte cari se știe cine le a dăruit fostei regine vor fi restituite donatorilor.

A fost vorba ca hainele lui Alexandru să fie dăruite săracilor, însă de teamă să nu se facă speculă cu ele, prin expunere nu s'a luat nicl o hotărîre până acum.

— **Criză ministerială din cauza unei cămeși.** În Danemarca s'a întâmplat cazul următor, care n'are păreche în mersul afacerilor publice: Anume în toate scoalele de fete din Danemarcă se propune și lucrul de mână, pentru care modelele le pregătește ministrul de culte și instrucțiune danez. Cum a putut fi cămașa, care a fost pregătită în „oficiul“ cutărui consilier de secție, își poate închipui ori-cine. Gulerul cămeșei

este foarte înalt, mânecile îi sunt foarte lungi, ear îmbrăcarea și desbrăcarea este atât de anevoioasă, încât la cas de nenorocire poate aduce mare pericol asupra capului celui ce ar purta-o. Dar lucrul cel mai neplăcut era, că cămeșile făcute de fetițe după acest model, acestea aveau să le și poarte. În urma asta s'a produs o mare tulburare împotriva ministrului de instrucție Christensen.

Indignarea mamelor a pătruns până și în parlament, dar în așa formă, în cât prietenii ministrului i-au recomandat revocarea proiectului, căci altcum nici căderea sa nu va fi exclusă. La tot cazul avea să fie o întâmplare foarte interesantă, când un ministru trebuia să cadă din cauza unei cămeși.

— **Sinuciderea unei aristocrate la Paris.** Contesa de Garets, născută Bernardo de Quiros, fica unui general, s'a sinucis acum câte-va zile. Contesa trăia separată de bărbatul și de copiii ei și ocupa un mic apartament în strada Lauriston, în elegantul cartier al Trocaderului; nu avea cu dînsa de cât o femeie de serviciu. Nu primea de cât puține cunoscute, între cari și pe ducesa Uzès.

Săptămîna trecută și-a trimis femeia de serviciu la țară, se puse în pat și și-a tras un glonte de revolver în inimă. Portarul se miră că chiriașa nu se vede, a sunat de mai multe ori, dar nu i-se deschidea. Ducea de Uzès a încercat de mai multe-ori să-i vorbească prin telefon, dar nu primea nici un răspuns. În ceasul din urmă a fost chemat un lăcătuș care a deschis ușa. Contesa a fost găsită moartă în pat și revolverul lângă cadavrul ei.

Se bănuște că sinuciderea ar fi datorită atât mizeriei în care a fost nevoită să trăiască în timpul din urmă, cât și faptului că nu i-s'a îngăduit să trăiască la un loc cu copiii ei.

— **La uciderea lui Plehve.** Referitor la cercetarea contra ucigașului lui Plehve, cum se telegrafează din Petersburg, autoritățile și acum fac mare secret din întreaga afacere. Numele atentatorului nici acum nu se știe, atât însă s'a divulgat, că este rus după națiune. Cei doi oameni, cari au fost prinși ca complici încă nu voesc să spună numele; numele unuia dintre ei se zice a fi *Bernstein*. Mai departe se pretinde, că acest atentat n'are nimic de a face cu tulburările din Finlanda(!?).

— **Un non „reformator“.** Cetim în „Pop Rom.“ din Budapesta: Zilele trecute a ajuns în Moșnița un tîner bine făcut. Zice, că-l trimisul lui D-zeu și umblă pentru păcatele noastre; poartă cruce la grumaz și o cărticea în mână, în cămașă țărănească, desculț, încins cu o brăie. L'am întrebat de câți ani e, zice că de 20 de ani și-l cheamă Ioan Goldiș și e rudă zice de aproape cu fostul episcop Goldiș, că are 7 clase gimnaziale și zice că e din comitatul Hunedoarei și umblă să învețe, zice, tagma călugărească. Se crede că e un smintit, că la 2 crucei din țarină s'a dus și a făcut rugăciune de ploaie, firește din mintea lui, după-cum știe el, cântînd tot fără înțeles și a ținut o predică lungă din testamentul vechiu despre Sit și Adam. S'a strâns multă lume pe lângă el de cei „ușor crezători“. Zicea că merge la mănăstire la „Maria Radna“. Muerile îl preamăreau ducîndu-l unele să le facă slujbă pentru cei morboși (pe bani). El zice că preoții vînd pe Cristos pîlîrind cu învățăturile lui și zice că de ce preoții la morți nu fac cei 12 stâlpi și cele 11 evanghelii și dacă noi îl întrebăm ceva, atunci zicea, că „nu e cuviincios a-l ispiti“. Va fi un „perde vară — vine iarnă“.

— **Banditismul în Serbia.** În diferite părți ale Serbiei s'au ivit, din cauza sărăciei, bande de jefitori. Țărani, cari se întorc de pe la tîrguri, unde și-au vîndut produsele, întîmpinați în drumul mare de acești rîufăcători cari să jăfuesc, îi rănesc sau îi omoară. Ziarele sîrbești sunt pline de astfel de știri și opiniunea publică e revoltată de inactivitatea politice și gendarmeriei.

— **Servitorul Țarevnei.** Țarina Alexandra Feodorovna, tot așa ca și regina Angliei Victoria a angajat în serviciu servitori de prin Asia, fiind acestia mai demni de încredere, ca cei europeni. Mai ales sunt originari de prin Bokhara și Caucaz. Intre acestia mai ales un mohamedan din caucaz atrage asupra sa atențiunea prin exteriorul său de uriaș, avînd și față de negru. Credinciosul sclav, mai de unăzi se preumbla în apropierea Peterhofului, când i-se întîmplă un incident. Anume niște țărani ruși, adevărați mojici cugetînd că este *necuratul, voiau să-l omoară*. Uriașul numai decît făcu arătare la țarina, *cerînd ca pedeapsă a atentatorilor decapitarea lor*.

— **Forța morală și materială a Japonezilor.** Ce popor miraculos sunt Japonezii! Istoria lor răsboinică e așa de tîneră, așa de puțin cuprinzătoare încă, dar totuși Japonezul face figură de om bătrîn, încărînt în experiență și conștient de voința și puterea sa.

Mobilizarea lor se face, după cum se spune, sigur și fără șgomot. Ea evită ori-ce nemulțumire amenințătoare. Ea aduce ori-ce trupă, mare sau mică, în cadrele convenite ei, în localitatea ce i-se destină. Ea merge ca un vechiu și bun ceasornic tras de mult, a cărui limbă se mișcă regulat și fără încetare încoace și încolo. Nici măcar entuziasmul Japonezului nu e gălăgios; el se exprimă prin fapte.

În vremea noastră secretul e sulletul succeselor răsboinice. El rătăcește pe adversar și-l duce forțele în direcție falsă. Și în adevăr că până acum domnește cel mai mare secret asupra planului și operațiunilor Japonezilor. Pretutindeni se crede că se vîd. În ori-ce loc ele se simte bănuite. Și în chipul acesta se așterne un vîl asupra acțiunii lor. Când vîlul se ridică, adversarul cu greu mai poate ține piept. Inițiativa luată nu se perde așa ușor...

Unul dintre cei mai însemnați factori pentru începutul și decursul răsboiului este baza de operațiuni exactă și, întemeiat pe ea, înaintarea strategică a armatei. Ea se îndeplinește fără întîrziere prin întrebuintarea comunicațiunilor pe apă și pe uscat. Nici asupra lor nu se știe mult. Abia încetul cu încetul se va putea vedea dacă Japonezii și-au concentrat forțele în locul nimerit. Pentru aceasta e nevoie de timp, de mult timp. Pasul înainte pe care Japonezii l'au făcut vor ști negreșit să și-l păstreze. Totul în răsboi e relativ și atîrnă într-o măsură de adversar. Dar ceea-ce în cazul de față este temeiul bazei de operațiuni, dominațiunea mării, Japonezii au câștigat-o repede și sigur. Ei stăpînesc largul mării, pe când escadrele rusești se ascund prin porturi. Ei și-au întrunit forțele și pîndesc vasele Rușilor cari sosesc din toată lumea. Ei aruncă cu îndrăsneală și cu multă dragoste de sacrificiu torpile. Odată cu stăpînirea mării, Japonezii au și o largă bază de operațiuni, libertate de mișcare, mijloace sigure de aprovizionare și puțința de a apare prin surprindere unde voesc. Evident că Japonia lucrează după un plan de operațiune în care se știe ce trebuie și ce nu trebuie să se facă, și la timpul său vor vedea-o aceasta și alții că așa e.

— **Revoluționarii ruși.** Socialiștii, și împreună cu ei toți acei nemulțumiți de cum continuă a fi guvernată Rusia, au răsuflat când au văzut că a venit atentatul contra Ministrului de interne Plehve, pe care îl considerau de prototipul celui mai desvîrșit asupritor.

Ei au trimis Țarului asigurările lor că lui personal nu i-se va întîmpla nimic, neținîndu-l vinovat de ticăloșiile sfetnicilor săi.

Scrisorile și manifestele revoluționare abundă pe toate căile și ele se găsesc pe toate mesele Palatului imperial și al tuturor demnitarilor.

„Localanzeiger“ din Berlin a primit din Petersburg știrca că îndată după înmormîntarea lui Plehve, s'a găsit un nou manifest în camera de lucru a Țarului, în care se vorbea despre năzuințele revoluționarilor și care sfîrșia cu cuvintele:

„Ne vom continua opera, până ce vom fi suprimat pe toți aceia cari împedică mîntuirea poporului rusesc“.

Țarul a dat contelui Muraviev acest document, ordonîndu-l a face o anchetă. Ministrul de justiție a procedat prin destituirea comandantului gardei palatului și a urmăririi prin spionii a celor bănuți!! care mișună în toate părțile și în toate locurile și sub fel de fel de forme și uniforme.

— **Nouă limbă universală.** Profesorul de universitate din Torino, și cunoscutul matematician a inventat o nouă limbă univesală, care nu se poate numi chiar nouă, de oare-ce basa și acestei limbi tot latina o formează. Inventatorul a făcut mari „reduceri“ în gramatica limbii latine, în urma căreia proceduri a „descoperit“ noul idiom universal. Astfel savantul a eliminat cu totul conjugățiunea, declinațiunea, a suprimat genurile și persoanele. Avantajul la învățarea acestei limbi consistă în faptul, că limba latină propunîndu-se în toată lumea, ușor poate fi însușită. La o împregiurare însă matematicianul gramatician n'a fost cu considerare, anume că d. e. francezul, italianul, germanul, românul etc. tot altfel pronunță cuvintele latine.

— **Epilog la uciderea consulului rus din Mitrovița.** Încă în anul trecut s'a întîmplat, că un Turc cu numele Ibrahim a ucis pe consulul rus Scerbina din Mitrovița. Ucigașul a fost condamnat la moarte, la intervenția țarului însă a fost condamnat la temniță pe viață. Un negustor cu numele Hussein, care era acuzat ca instigator la săvîrșirea omorului, a fost condamnat de către tribunalul din Ueskueb la 15 ani temniță. Acum, însă, după-ce procesul a fost renoit, curtea de apel l-a achitat pe bănuitul Hussein.

— **Dramă familială.** Câțiva locuitori din (com. Timiș) erau să plece la America. Intre ei era și fiul de 22 de ani Tanasie Goljum; care a cerut dela tatăl său 200 cor. bani de drum. Tatăl său n'a vrut să-i dea și din cauza aceasta domnia continuă ceartă între tată și fiu. Fiul a amenințat pe tatăl său, că-l denunță la judecătoria pentru omor. La aceasta tatăl a ucis pe fiul prin glonț de pușcă. Soția tatălui ucigaș auzind împușcătura, a venit să vadă ce e. Tatăl ucigaș a împușcat-o și pe ea rîndind-o grav. Ucigașul apoi s'a spînzurat. Femeea grav rănită a fost dusă în spitalul orașului Timișoara. Aici a des-tăinuit următoarele: De câți-va ani ea trăia în dragoste cu economul Simeon Tataru. De-odată acesta a dispărut din comună. Peste mult timp bărbatul ei a spus, că el a ucis pe Simeon Tataru, ca să scape de acest rival, care-i strica casa. Femeea și fiul lui Goljum au tăinuit această crimă, ca să scape pe Goljum de pușcărie. Acum în fine s'au descoperit toate detaliile acestei drame înfricoșate.

Declarația unui ministru japonez asupra răsboiului.

Ministrul de comerț japonez Kyra a făcut următoarea declarație asupra răsboiului actual:

„Scopul final al acestui răsboiu este tocmai ca să asigurăm comerțului și industriei noastre în China și Coreea noi și mari pieți de desfacere. Dacă în timpul acestui răsboiu comerțul în amîndouă țările nu va trece prin mîinile negustorilor japonezi, imediat comerțianții străini vor pătrunde în sfera noastră de interese și ne vor răpi cu toată singuranța întreg comerțul. De aceea trebuie ca și în timpul răsboiului să ne îngrijim de păstrarea neatinsă a comerțului nostru...“

Comerțul nostru cu China merge azi cu totul prin mîinile negustorilor chinezi. Dar aceasta nu se mărginește numai la legăturile comerciale cu China, dar chiar și

comerțul cu Europa și cu America tot prin mâinile negustorilor japonezi trebuie să se facă... Rezultatul războiului chino-japonez a fost îngrâșirea negustorului chinez în Coreea și stabilirea propriului nostru comerț cu mari pagube... Trebuie să luăm din nou acum în timpul războiului, în mâinile noastre, comerțul cu China. Acest comerț e acum în mâna negustorilor chinezi. Nu trebuie să așteptăm până la restabilirea păcii, căci dacă nu ne vom întinde acum comerțul, străinii care sunt gata totdeauna, să sară unde ved un loc gol și să-și umple pungile, ne vor lua înainte în această privință. De aceea nu trebuie să se dea străinilor ocazie să pătrundă în sfera de interese a Japoniei și în acest scop ministerul va veni în ajutor cu toate mijloacele ce-i stau la dispoziție.»

Felurimii.

Recolta din lume. Ziarul american „Daily Trade Bulletin“ prețuește recolta grâului Statelor Unite cu 650 mil. bushel = 17,690.400,000 chlg., din care 142 mil. bushel pot fi exportate. Media exportului în ultimii 15 ani a fost de 170 mil. bushel. Buletinul agricol spune, că recolta lumii în anul 1904 a rămas cu 140—150 mil. bushel înăpoia recoltei din anul trecut.

Peană fatală. Când la anul 1858, împăratul Austriei Ferdinand I. cel bun, abzise de tron, în favoarea monarhului nostru de acum, Francisc Iosif I. baronul Hübner secretarul legației, după ce compuse actul de abdicare, voi să-și păstreze ca suvenir, peana cu care bătrânul domnitor și-a iscălit abdicarea.

Fiind de față și fratele noului monarch, arhiducele Maximilian, acesta ceru pentru sine peana trăgând astfel o dungă peste intenția baronului.

În momentul când baronul întinse peana monarhului, acesta o scăpa din mână și pică jos „Dee Ceriul“, zise baronul, aplecându-se după peană, „ca aceasta să nu fie un semn rău — ci din contră, fie-care cuvânt scris cu ea, să aducă Alteței Voastre fericire“.

Pentru prima oară a subscris Maximilian, cu aceasta peană, pe actul de alegere în castelul său dela Miramare — și toată această document, servi mai târziu ca argument la întregirea sentinței sale de de moarte.

O linguire neisbită. Principele Fallegrand, cunoscut prin talentul său oratoric, ajunsese odată să șadă între d-na de Stael și d-na Iulia Récanier. Cea dintâi, o genialitate de primul rang ear a doua o frumsețe rară.

Spre ale măguli, el zise: „Așa, acum stau între geniu și frumsețe“.

Cuvintele acestea căzură ca o bombă. D-na Stael, le luă în nume de rău, căci deși avea înfățișarea unei mulate, totuși nu era nici ea mai puțin frumoasă, pe când d-na Récanier, făcea pretenție și asupra genului.

La aceste d-na Stael replică: „E fapt, că Alteța Voastră stă între geniu și frumsețe, dar și aceea-și fapt, ea nu posedă, nici una nici alta.“

Plata ziaristilor francesi. Estragem din revista francesă „La Revue“ următoarele date interesante cu privire la cestiunea salarizării ziaristilor. În Paris se împarte ziaristica în două categorii 1) Specialiști pentru rapoarte din cameră și senat, consiliu comunal, tribunale, teatru și 2) Reportajul în genere. Cel mai însemnat specialist este raportorul Camerei francesi. Numai el cunoaște direcțiunea politică a ziarului său. Ziare cu tiraj mare plătesc pentru munca aceasta 1000—1500 fr. lunar, ziare mai mici 300—500 fr. Pentru rapoartele senatului 300—500 fr., pentru cele din consiliul comunal 250—350 fr. Raportorul tribunalelor primește lunar 200—350 fr. Marele ziar „Figaro“, care dădea și în trecut cea mai mare importanță acestui reportaj, plătește „tribunaliere“-ului său lunar 1500 fr. „Temps“, plătește mai puțin. Raportorul militar primește 180—200 lei lunar, stă însă de regulă în serviciul mai multor ziare și primește

dela toate ziarele leafă. Un mare rol jucau în trecut criticii teatrali, ei erau așa-zicând puternicii zilei. Zi de zi defilau atunci pe la orele 5 e. a. actori și actrițe prin birourile redacționale, aducând invitări la dejunuri și dineuri etc. Astăzi critica teatrală a decăzut. Numai „Figaro“ mai ține acum la reportajul teatral din trecut, dar leafa criticului a scăzut cu mult. În locul sumei de 2000 lei lunar, criticul primește astăzi deabia 1000 fr. Ziare mai mici nici nu mai au de loc budget pentru acest soi de reportaj. Renumiții critici Henri Fouquier și Francisque Sarcesy primeau în trecut o leafă egală cu aceea a miniștrilor. Directorul ziarului „Journal“ plătea lui Francisc Copée pentru un singur articol 700 fr. Înainte încă cu 15 ani primeașun foiletonist bun 40,000 fr. anual, astăzi s'a redus această sumă la 15.000—20.000.

Petrecere.

Cu ocaziunea adunării generale a reuniunii învățătorilor rom. gr.-or. din protopopiatele I.—VII., ce se va ținea în Șiria la 16 (20) August 1904, se va da și un concert împreună cu petrecere și dans, cu următorul

PROGRAM:

1. „Răsunetul“, cor bărbătesc.
2. „El-Zorab“, poezie de G. Coșbuc, declamată de d-șoara Cornelia Moldovan.
3. „Ce te legeni codrule“, cântată de dl Romul Tăucean, acompaniat de d-șoara Tulia Bogdan pe pian.
4. „Școala veche și școala nouă“, dialog de dl Iuliu Groșorean, predat de d-nii Teodor Cherechean și Ioan Halmăgean.
5. „Numele tău“, quartet.
6. „Balade de Porumbescu“, pentru violină și piano, executate de dl Ștefan Ștefu (violină) și d-șoara Terenția Ungureanu (piano).
7. „Epigonii“, poezie de M. Eminescu, predată de dl Adrian Ungurean.
8. a) „Te cheamă privighitoarea“ cântată de dl I. Körösladányi, acomp. de domnișoara Hortensia Bogdan pe pian.
b) „Hop țurca-furcă“ cântată de dl I. Körösladányi, acomp. de domnișoara Hortensia Bogdan pe pian
9. „Herșcu Boccegiul“, monolog de Vasile Alexandri, predat de dl T. Debeleac.
10. „Despartirea Basarabiei“, cor. bărbătesc. Inceputul la 8 ore seara Prețul de intrare: Locul I: 2 cor. de persoană; locul II: 1 cor. 50 fil., locul de stat: 1 cor. Venitul este destinat reuniunii învățătorilor rom. gr.-or. din protopopiatele I.—VII. cu mențiunea, de a pune bază edării unei foi pedagogice. Bilete se pot căpăta la dl învățator Iuliu Groșorean în Galșa și seara la cassă. Ținându-se concertul și petrecerea deodată cu adunarea generală a reuniunii învățătorilor, invitări speciale nu se fac.

Comitetul arangiator.

ECONOMIE.

Arad, 16 August.

Din părțile Vașcoului.

Joi 29 Iuliu (11 August) și Vineri 30 Iuliu (12 August) nori negri se zăreau grămădindu-se în partea de mează-noapte a cercului nostru. Era peste măsură mișcător momentul, în care se observară primele fulgere. Bătrâni și tineri adunați la olaltă implorau mila cerească, ma chiar grupuri de copii mici se vedeau aruncați în genunchi cerând binecuvântarea. Dat mi-a fost a vedea și copii, care abia știu îngâna cele dintâi cuvinte, strigând într'una: Ploaie-o Doamne, Ploaie. Un moment a fost acesta, în care, pot zice, că am fost în extas. Oh voi cei, care nu preamăriți D-zeirea... Oh Voi! învățați-vă acum a cunoaște pe cel atotputernic!

Și ploaia n'a venit! Abia s'a udat o parte din hotarul Băzeștilor, unde de altcum

nici nu să observau norii grei și care cade în partea de meazăzi de aici, a mai căzut apoi în parte unde norii grei acopereau firmanentul — adică spre nord o ploaie — pe cum se spune — foarte bună, dar numai în puține hotare și mai ales în păduri, codri, și munți. Partea cea mai mare din acest cerc și acum zace în arșiță și azi mâne siliți vom fi a da vitelor și puținul nutreț, ce l-am adunat pentru iarnă.

Grâul să scumpește pe zi ce merge. Cucuruzul asemenea. La 11 August n. prețul grâului a fost 18 coroane pe cubul, ear cucuruzul s'a vândut cu 16 coroane cubul: fânul a ajuns la o așa scumpete, în cât pe un car de fân, cum e datina a se vinde aici, îți poți cumpăra un cap de vită crescută.

Bieții oameni sperau că doară-doră să vor milostivi dominiile episcopoești și le vor permite să pășuneze în pădurile lor, — dar nici pomană, — să-și adune oamenii frunză de tufă și de carpin va fi tertat încolo nu e permis nimic.

Ce va fi încă nu știm. Una însă o știm că sărăcia bate la ușe. Doamne! la tine scăpăm...

Șeghiște 31 Iulie v. 1904.

Cu stimă:
Moise Popoviciu,
preot.

O nouă boală a viilor. În vilele Reuniunii economice din Panciova s'a constatat o nouă boală a strugurilor. Boala constă în aceea, că din frunze picură o masă lichidă, cleioasă. Această boală e cauzată de un soi de insecte. Ministrul de agricultură a încredințat institutul ampemologic să instrueze pe economi asupra mijloacelor contra acestei boale a viilor. Spre studierea boalei a mers la Panciova șeful de secție Dr. Balint.

Bibliografi.

A apărut:

Anuarul VII al Societății pentru fond de teatru român, pe anul 1982/1903. Format 8° mare 162 pagini. S'a tipărit în Tipografia A. Mureșanu, Brașov 1904. Asupra conținutului anuarului vom reveni.

„Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria“, de Dr. Augustin Bunea, Blașiu 1904. Tipografia Seminarului Archiepiscopescan. Prețul 3 cor. Pentru România 4 lei.

Recomandăm spre binevoitoarea atențiune a st. nostri cetitori inserția de mai jos a dlui Pollák Sándor.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

— Cea mai mare minune a acestui secol a fost făcută de crucea dublă electro-magnetică nr. 86,967 R. B. Inventatorul acesteia, dl Albert Müller (Budapesta, V. Vadász-utca nr. 42/K a primit mii de scrisori de recunoștință, de oare-ce pacienții încercaseră până aci fel și fel de mijloace, fără succes însă, și numai în urmă au recurs la crucea dublă electro-magnetică, care ajută sigur, după cum reese și din scrisoarea următoare: „Stimate dle Müller! Nevasta mea suferia deja de 9 ani de durere de cap, de sgârșiri, amețea și leșina, apoi suferia de insomnie și avea junghiri în întreg corpul; de când însă am comandat invențiunea d-tale, crucea dublă electro-magnetică nr. 86,967 R. B. și a purtat-o, toate aceste dureri au dispărut. Primește deci profundele noastre mulțămite. Cu stimă Francis Hlatzka, măestru-văpsitor, Budapesta, strada Gizela nr. 42“.

Editor-proprietar: George Nichin
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

BURSA.

Bursa de cereale și efecte.

CEREALE:

— Cursul pieței din Budapesta. —

— 11 August 1904.

GRÂU.

per 50 kilograme coroane

Grâu nou dela Tisa	11.—10.90
" " din Banat	10.90—
" " din BacŃa	10.40—

ORZ.

Orz	6.50—6.25
-----	-----------

SĂCARĂ.

Săcară din jurul Pestei	8.12—7.82
-------------------------	-----------

PORUMB.

Porumb	7.32—7.35
--------	-----------

OVES.

Ovės	7.35—
Rapița	10.55—

Prețuri de încheiere oficiale:

Grâu de toamnă (Oct.) c.	10.36—10.37
Săcară de toamnă (Oct.) c.	8.10—8.17
Ovės de toamnă (Oct.) c.	7.13—7.14
Porumb pe August	7.22—7.24
" pe Maiu 1905 c.	7.23—7.24

Cursul pieței din Timișoara.

— 10 August 1904 n.

Grâu 76 klg.	10.10—10.10
" 77 "	10.10—10.15
" 78 "	10.20—10.25
Săcară 50 "	7.20—7.30
Orz 50 "	6.50—6.60
Ovės 50 "	6.60—6.65
Porumb 50 " nou	7.50—7.70
Rapița 50 "	7.—7.10

LOSURI.

Val. nom.	Bani	Marfă.
10.— Losuri „Bazilika“	19.50	21.50
10.— " " cu stam. austriacă	21.—	23.—
" " bilet câștig	6.—	8.—
200.— Impr. oraș. Vien. din	510.—	525.—
80.— Los al orașului Buda cu stampilă austriacă	155.—	165.—
4.— Los „Jó sziv“	9.75—	10.75—
4.— " " cu stampă austr.	9.75—	10.75—
10.— Los al crucii roș. magh.	27.—	29.—
10.— " " " cu st. aust.	29.—	31.—
24.— " " " bilet de câștig	9.—	11.—
42.— Los al crucii roșie ital. cu stam. Austriacă	42.—	44.—
20.— Los al crucii roșie austr.	45.—	47.—
200.— Los al inst. de cred austr.	54.—	56.—
84.— Los Pálffy	460.—	470.—
" de bancă de hipot. maghiar	160.—	170.—
" de bancă cu st. aust. de argint)	40.—	44.—
96.— Los al imprum. serb. per. 100 fl. 2% inter. 13 lan.	46.—	51.—
	92.25	93.25

Stabiliment de Hydrotherapie.**„Wällischhof.“**

Stațiune de tren și poștă Brunn —
Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de
Viena. 286

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer de soare, massage, electri-sare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

Primul
și singurul institut de
specialitate p. spălarea
și curățirea rufelor
306 al lui
Bettelheim K.
ARAD, Aulich Lajos-u. 2.
Nr. Telefonului 184.

TIPOGRAFIA**„TRIBUNA“**

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind arangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare ori-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în ori-ce mărime, registre pentru bănci, invitații la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebre, cărți de vizită, etc. etc.

Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc intru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Având în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai iute răsuneț acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.

BANI!

Pe lângă modurile de plată de mai jos, prin intervenția biroului nostru se pot căpăta împrumuturi ipotecare replățibile în anuități, pe posesiuni fonciare, case în orașe, mai departe credit personal preoților, ofițerilor, funcționarilor de stat și particulari, comenziștilor, industriașilor și pensionașilor pe lângă replătire în 5—20 ani, cu garanții ori fără garanții, în cel mai scurt timp și pe lângă cea mai perfectă discrețiune. Remunerația noastră modestă numai după atingerea scopului, decursiv va fi plătită. Documentele necesare cancelaria noastră le câștigă pe propriile ei spese, carel și pe cele ale clienților.

A) Favorurile extra ordinare mai noi a împrumuturilor câștigate prin intervenția noastră:

1. Informațiile sunt ieftine. 271
2. Detrageri puține.
3. Depurările se descriu anual din datorie și interesele vin socotite numai după sumele reduse și interesele și capitalul se poate depura laolaltă.
4. După întârziere motivată de plăte, amendă nu se plătește.
5. La dorință după rate vine incasatorul acasă, ori se pot plăti prin cheque postal nefrancat.

B) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre cu depurare pe quartale:

1. Sunt foarte ieftine, pentru-că suma plătită la cunartal se detrage imediat din datorie și debitorul totdeauna plătește după starea faptică a datoriei interesele.
2. Cvotele aduceau un venit de regulă de 8% și dividendă în urma circulațiunii uriașe se mai poate urca an de an; asemenea anual se escotentază.
3. Cvotele pe lângă abdicere prealabilă se rescumpără în suma lor totală.
4. Un astfel de împrumut se achită cel mult în 2½ ani, după care ori-ce obligament de plată încetă.

C) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre ipotecare:

Depurare de 15 ani	4-75%	După mărirea sumei împrumutate.	Depurare de 40 ani	3-15%	După mărirea sumei împrumutate.
„ „ 22 „	4-0%		„ „ 46 „	2-96%	
„ „ 30 „	3-75%		„ „ 50 „	2-85%	
„ „ 32 „	3-50%		„ „ 60 „	2-65%	
„ „ 33 „	3-30%		„ „ 65 „	2-33%	
„ „ 35 „	3-25%		„ „ 70 „	2-30%	

În plăți se cuprinde nu numai interesele și spesele de administrare ci și depuratiunea din capital.

Biuro aradan de informațiuni.

Posesori KLONDA și SZATMÁRY

ARAD, Strada Salacz Nr. 3.

Apă minerală naturală cu efect vindecător.

Apă acra de Boholt

recreatoare, curată ca cristalul și cu efect vindecător.

Amestecată cu vin ori sirup dă o beutură plăcută și recreatoare.

0 sticlă mare (2 litre) 26 fleri

1 sticlă mică (1 litru) 18 fleri.

Se poate comanda și furnisa la locuință dela

Hartmann Samu

magzin de ferarie și coloniale

ARAD, Boros Béni-tér I. Telefon Nr. 373

Comande din provincie se efectuează prompt și echitabil.

Apă minerală naturală cu efect vindecător.

Țigle Căramizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimentele fabricii de țigle și cărămizi dela Micălaca. — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. — 293

ARAD, Hălter Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință, că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

de măsurit pentru zidiri și mobile,

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai culant.

Primesc lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

în modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *tfj. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac ori-cărei comande. Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. t. public,

rămân cu stimă:

Pápay Lajos,

măstru-măsar.

289

Tuschák Vilmos,

argintar.

310

ARAD, Batthányi-utca 23, I em. 8 ajtó.

Primesc ori-ce fel de lucru aparținător acestei branșe pentru prețurile cele mai moderate și pe execuțiunea cea mai bună.